

Infrastrukturdepartementet

Öppna data-utredningens slutbetänkande "Avgifter för information i elektronisk form" (SOU 2020:82) I2021/03462

1 Sammanfattning

Skatteverket har inga invändningar mot att förslagen om en enhetlig reglering av avgifter för tillhandahållande av information i elektronisk form genomförs.

Skatteverket har dock synpunkter på den föreslagna överklagandeordningen för avgifter enligt avgiftsförordningen. Därutöver lämnas en kommentar av teknisk natur.

2 Skatteverkets synpunkter

Skatteverket vill inledningsvis framföra att med beaktande av att tillhandahållande av information i elektronisk form sannolikt kommer att öka, är det välkommet ur bl.a. rättssäkerhetssynpunkt att det införs en enhetlig reglering av avgifter för tillhandahållande av information i elektronisk form. Skatteverket har inga invändningar mot att förslagen om en sådan enhetlig reglering genomförs.

Skatteverket har dock synpunkter på den föreslagna överklagandeordningen för avgifter enligt avgiftsförordningen, se avsnitt 2.1, samt på det remitterade lagförslaget, se avsnitt 2.2.

2.1 Överklagande av beslut om avgifter (avsnitt 9)

I betänkandet föreslås att ett särskilt beslut som en myndighet fattar om avgift för att tillhandahålla information i elektronisk form ska överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Som skäl för detta hänvisar utredningen bl.a. till processekonomiska skäl, där en gemensam instansordning för avgiftsförordningen och den tidigare föreslagna öppna data-lagen skulle bidra till en mer enhetlig process, samt till att avgifter som tas ut med stöd av de föreslagna bestämmelserna för information i elektronisk form kan innefatta större mått av bedömningar än de utpräglade schablonavgifter som tas ut för t.ex. handlingar i pappersform enligt 15 § avgiftsförordningen (1992:191). Utredningen hänvisar också till att denna ordning samtidigt undanröjer problemet med att Skatteverket i vissa fall överprövar sina egna avgiftsbeslut. Skatteverket instämmer i dessa bedömningar.

Skatteverkets uppfattning är att man bör eftersträva en harmonisering av reglerna om avgiftsuttag på detta område och så långt som möjligt eftersträva neutralitet mellan olika former av tillhandahållanden. Att inom ramen för avgiftsförordningen medvetet skapa två olika ordningar för överprövning beroende på om beslutet avser tillhandahållande av information i elektronisk form eller i pappersform är mycket olyckligt.

När det gäller överklagandeordningen för avgifter enligt 15 § avgiftsförordningen anser dock utredningen att det inte finns anledning att ändra gällande ordning som innebär att beslut avseende dessa avgifter överklagas hos Skatteverket. Som skäl för detta hänvisar utredningen bl.a. till att det normalt inte kommer att uppkomma situationer då en begäran om att få tillgång till information resulterar i ett beslut enligt både 15 § och de avgiftsbestämmelser avseende information i elektronisk form som föreslås i betänkandet samt till att de avgifter som tas ut med stöd av 15 § är starkt schabloniserade och att antalet överklaganden är synnerligen få till antalet. Skatteverket anser till skillnad från utredningen att det finns starka skäl för att även de beslut om avgifter som fattas med stöd av 15 § avgiftsförordningen ska överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Det kan finnas situationer där en myndighet vid en begäran att få tillgång till information, utifrån ett dataskyddsperspektiv, väljer att lämna ut de handlingar som innehåller många personuppgifter i pappersform medan andra handlingar skickas elektroniskt. Det framstår som en otillfredsställande ordning, både för myndigheten och för den enskilda, att i sådana fall till ett och samma beslut behöva lämna två olika överklagandehänvisningar.

Skatteverket har vid sin prövning av beslutade avgifter för papperskopior att ta ställning till om det finns skäl för avgiftsfrihet i enlighet med 21 § avgiftsförordningen. Utredningen föreslår att motsvarande bestämmelser om avgiftsfrihet ska gälla för elektroniska kopior. Skatteverket kan konstatera, utifrån rollen som överklagandeinstans, att det är vanligt förekommande att klaganden anför att det finns skäl för avgiftsfrihet. Om två olika instanser ska pröva omfattningen av avgiftsfriheten finns en risk att det utvecklas en praxis för elektroniska kopior och en annan för papperskopior.

Det faktum att antalet överklagandeärenden är få till antalet är enligt Skatteverkets mening inte ett skäl mot att införa enhetliga regler. Det vore också en fördel med domstolsprövning med tanke på att domar och beslut från allmän förvaltningsdomstol normalt sett får en större spridning, genom rättsdatabaser m.m., än vad beslut från Skatteverket får.

Med den lösning som utredningen föreslår återstår dessutom problemet med att Skatteverket enligt gällande ordning när det gäller handlingar i pappersform ska överpröva sina egna beslut. Det är Skatteverkets uppfattning att beslut av en förvaltningsmyndighet inte kan överklagas till samma myndighet som meddelat beslutet utan att rätt instans för överklagande är en överordnad förvaltningsmyndighet eller, som i detta fall, en allmän förvaltningsdomstol. Härutöver finns det, såsom utredningen också antyder, en risk för att nuvarande ordning står i konflikt med rätten till domstolsprövning enligt artikel 6.1 i Europakonventionen. Den risken skulle försvinna med Skatteverkets förslag.

Mot bakgrund av det framförda föreslår Skatteverket att avgiftsförordningen ändras så att även beslut om avgifter med stöd av 15 § överklagas till allmän förvaltningsdomstol och inte till Skatteverket. Skatteverket föreslår att den föreslagna 24 a § inte införs och att 24 § avgiftsförordningen i stället får följande lydelse:

Ett beslut enligt 23 § får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Beslut av en förvaltningsrätt i ett ärende som har inletts där, liksom beslut av en tingsrätt eller hovrätt, överklagas dock till kammarrätt.

Beslut av regeringen, Högsta domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen, liksom beslut av en kammarrätt i ett ärende som har inletts där, får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt. Detta gäller inte om ärendet har inletts hos en förvaltningsrätt, tingsrätt eller hovrätt.

2.2 Det behöver alternativt göras en ändring i 24 § avgiftsförordningen

I författningsförslaget föreslås en ny 24 a § som anger att ett beslut enligt 23 § andra stycket får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. I den befintliga 24 § anges att ett särskilt beslut enligt 23 § får överklagas hos Skatteverket. Förutsatt att man väljer att genomföra det remitterade förslaget behövs en ändring i 24 § för att kunna skilja på vad som gäller angående överklagande av beslut enligt 23 § första respektive andra stycket. Då skulle 24 § avgiftsförordningen behöva ändras och få följande lydelse:

Ett beslut enligt 23 § första stycket får överklagas hos Skatteverket. Verkets beslut får inte överklagas.

Detta remissvar har beslutats av generaldirektören Katrin Westling Palm och föredragits av Emma Wännström, Lena Björner, Patrik Lindmark och Robin Mångs. Vid den slutliga handläggningen har också följande deltagit: överdirektören Fredrik Rosengren, avdelningschefen för kundmötesavdelningen Andreas Elvén, enhetschefen för rättsavdelningen Stina Ögten, sektionschefen för rättsavdelningen Maria Montén Gustafsson, deltagit.

Katrin Westling Palm